

מענה לדו"ח מוניטור בנושא יישום המלצות דו"ח הצוות הבין - משרדי להתמודדות עם השלכותיה השליליות של הפוליגמיה

- לפי המלצה 18 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "שדה רישום ייעודי למשפחות פוליגמיות בשירותי הרווחה לצרכים סטטיסטיים וטיפוליים"
אין סט שאלות מוגדר, אך כל עובד סוציאלי העובד בחברה הבדואית יבחן את הסוגיה במסגרת תהליך בניית תוכנית התערבות טיפולית במשפחה. לא קיים מאגר ייעודי במסגרת מערכות הרווחה בשל מגבלות משפטיות הנדונות ב"וועדת תיק התערבות". במידה ויוחלט על קיום מאגר, הפוליגמיה תוגדר כמאפיין משפחה.
- לפי המלצה 35 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על בחינת מודלים של אולפנים, במסגרת "לימוד עברית למבוגרים- תחת משרד הקליטה וחשיפת אימהות וילדי הגיל הרך במסגרת משולבת- תחת משרד החינוך"
לא הוקם הצוות, אך מענה ניתן כחלק ממרכזי עוצמה ובאמצעות מרכזי ריאן השייכים למשרד הכלכלה. בנוסף המשרד לקח חלק בהוראת השפה העברית לעובדי מחלקות הרווחה דוברי הערבית, שלמדו בירדן, בית לחם וכד', כדי לאפשר להם התמקצעות במסגרת החלטות ממשלה, ובמסגרת הועדה המחוזית של יתד, נמצאות 2 נציגות של האגף להשכלת מבוגרים המוכנות לשתף פעולה ונכונות לפתוח כיתות לימוד עברית לפי הצורך.
בשנתיים האחרונות המשרד עסק באופן אינטנסיבי עם התמודדות נגיף הקורונה, אנו ממליצים לבחון להעביר את האחריות למשרד החינוך, לאגף להשכלת מבוגרים שלו הכלים לביצוע ההחלטה. משרד הרווחה ישמח להיות שותף ולשלב את אוכלוסיות היעד שלו.
- לפי המלצה 41 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "בינו ואכלוס מעונות יום"
באחריות משרד הכלכלה- האגף למעונות יום.
- לפי המלצה 50 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "הרחבת תוכניות ההכשרה ביישובים הבדואיים"
מרכזי ריאן והאגף להכשרה מקצועית עברו למשרד הכלכלה, אך במסגרת תוכנית יתד ובשותפות עם תחום התעסוקה במשרד ובדרוע, פועלים בהצלחה מספר תוכניות לקידום תעסוקה בקרב צעירים וצעירות במגזר: 2 תכניות ברהט, 3 תכניות באלקסום, תוכנית בכסייפה ובחורה.
- לפי המלצה 51 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "הרחבת מספר המשתתפים בתוכניות לימוד השפה העברית במרכזי ריאן"
מרכזי ריאן והאגף להכשרה מקצועית עברו למשרד הכלכלה. בשגב שלום נפתחה קבוצה משותפת לצעירי יתד יחד עם מרכז ריאן המקומי.
- לפי המלצה 52 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "ייזום פעולות לצורך איתור הנשים במשפחות פוליגמיות וגיוסן לטיפול מותאם"

כתוצאה מהעלאת המודעות לפוליגמיה בשנים האחרונות, אנו פועלים לטיפול בהשלכות הפוליגמיה. הוקצו תקנים לכח אדם ייעודי לטיפול באלימות במשפחה כמו עו"ס משטרה, נפתח מרכז חירום ייעודי לילדים בסיכון בחברה הבדואית ויחידה לטיפול בגברים אלימים, במסגרת פעילות המרכזים ניתן מענה בין היתר למשפחות פוליגמיות. התוכניות פועלות וממשיכות. מבחינת תקציב קיימים 8 תקנים של עו"סים + עו"ס משטרה-סה"כ הוצאה של כ-1,620,000 ₪.

- לפי המלצה 53 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד, וכן למשרד הבריאות, על "הרחבת המענים הטיפוליים הקיימים המספקים מענה לאם ולילדיה"

יש גידול של 20% במענים לילדים ובמוגבלויות, בעתיד יוגדלו מרכזי נושמים לרווחה במרכזי עוצמה, יותר מסגרות בקהילה של מועדוניות, יפתחו מרכזים חכמים ברהט ובנווה מדבר לילד ולמשפחה. עד היום התכניות עדיין לא הורחבו אך אנחנו לקראת הרחבה בשנת 2022.

- לפי המלצה 54 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "הנגשת שירותי הרווחה והבריאות הקיימים"

הוקמו 4 שלוחות במועצה אזורית נווה מדבר וקבלת שירותים באום בטין, מעבר המחלקה מבאר שבע לשטח הפזורה - אבו תלול. כמו כן, נרכשה ומופעלת ניידת רווחה ברחבי הפזורה השייכת לנווה מדבר. בנוסף, מממן המשרד רכישה, שדרוג ותחזוקה של 2 רכבי שטח לכל אחת מ-2 הרשויות. מתוכננת פתיחה של שולחה נוספת בערד. תוספת תקציב לג'יפ ברהט ושיפור מחלקות הרווחה בכל הישובים הבדואים מלבד לקיה והנגשתן לפונים.

1. ניידת רווחה בנווה מדבר- 600,000 ותחזוקה כל שנה 200,000 ₪

2. מימון תחזוקת ג'יפים- 250,000 ₪

- לפי המלצה 57 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד "ליזום מהלך הסברה בקרב החברה הבדואית לנושא השירותים השונים על ידי הפקת מדריך וסרטונים מונגשים שפתיית ותרבותית"

לא בוצע מהלך הסברתי לשירותי הרווחה באופן ישיר. במסגרת הפעולה לצמצום תחלואת הקורונה בחברה הבדואית, המשרד חילק מזון, ערכות מוצרי היגיינה, ערכות חזרה לבית הספר לתלמידים וערכות להפגת בדידות לאזרחים ותיקים, אליהם צורף מכתב המציין את בקשת המחלקה לאוכלוסיות היעד לשמור על בריאותם, והימנעות מחשיפה לקורונה וכן מידע על זמינות מחלקת הרווחה לכל אחד. נאסף מידע של מספרי טלפון ואף נוצר קשר טלפוני יזום עם אזרחים ותיקים בפרט וכלל אוכלוסיית היעד של המחלקה.

- לפי המלצה 62 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "גיבוש תוכנית למתן מענה למחסור בעובדים סוציאליים דוברי השפה הערבית בדרום", בשיתוף המל"ג

גובשה תוכנית משותפת עם מכללת ספיר להשתלמות של העובדים הסוציאליים שסיימו את לימודיהם בחו"ל, כמו כן המשרד פועל לגיבוש תכניות שיסיעו בהגדלת היקף העובדים הסוציאליים בקרב החברה הבדואית. לא נבנתה מערכת תמריצים לעידוד הלימודים בעבודה סוציאלית, כעת ניתן סל תמריצים לעובדים סוציאליים מהצפון המגיעים לעבוד ב-9 המחלקות ברשויות הבדואיות בדרום. מדדי ההצלחה הם איוש אופטימלי של התקנים.

- לפי המלצה 65 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "פיתוח המענים בתחום מניעת האלימות במשפחה"

הוקצו תקנים למחלקות הרווחה הבדואיות להעסקת עובדים סוציאליים לטיפול במניעת אלימות במשפחה. ראה פירוט בהמלצה 52.

• לפי המלצה 68 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "בניית תוכניות ייעודיות לנשים נפגעות פוליגמיה"

תפיסת המשרד היא שאין לבנות תוכניות ייעודיות לנשים פוליגמיות, כדי לא ליצור סטיגמה ואנטגוניזם שיכשילו את המהלך. חלק מהתפיסה לשלבן בתוכנית משרדיות אוניברסליות שיחזקו ויעצימו אותן ולא יתייגו אותן. כל עוד ולא הוגדרו בנתוני יסוד הדרך לפלח את הנשים הנפגעות פוליגמיה המשתתפות בתוכניות אלה, אין דרך להוציא נתונים אלה.

• לפי המלצה 69 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "בניית תוכניות הכשרה להעלאת המודעות לתופעת הפוליגמיה לצוותים במחלקות לשירותים חברתיים"

התקיימה פעילות קבוצתית להעלאת המודעות עם מנהלי ועובדי המחלקות הבדואיות סביב סוגיית הפוליגמיה, על נושאים כמו סטיגמות, דעות קודמות וחסמים נוספים. ניתנות הדרכות ספציפיות לנושא, במסגרת החלטות ממסלה, למחלקות שכללו את הנושא בתוכנית החלטות הממשלה. מהפעילות עלה כי המנהלים והעובדים מודעים לתופעה ובונים תוכנית טיפול דיפרנציאלית לכל פרט ומשפחה בהתאם לצרכי המשפחה, כולל הצרכים הנובעים מהיותם משפחה פוליגמית.

• לפי המלצה 70 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "קידום תוכניות לעצמאות כלכלית", ולפי המלצה 71 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "הרחבת התוכניות של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים שמטרתן להקנות כלים פרקטיים לעצמאות כלכלית"

במרכזי עוצמה הקימו תוכניות הנוגעות לסוגיית כלכלת המשפחה ופיתוח עצמאות כלכלית, ישנה תוכנית נוסמים לרווחה שבה מלווים את המשפחה באופן הוליסטי, כולל סיוע בהשתלבות לתוכניות לתעסוקה וניהול כלכלי. במסגרת תוכנית חדיג'ה נשים רוקמות חלום התקיימה פעילות הנוגעת לפיתוח כלכלי ותעסוקתי של משפחות פוליגמיות. במסגרת תוכנית יתד קיימות במחוז תוכניות ייעודיות להתמודדות עם חובות, לצד מתן כלים להתנהלות כלכלית נכונה. בקרוב נפתחות קבוצות להתנהלות כלכלית נכונה בשגב שלום וברהט יחד עם אגיק ועמותת תמר. כמו כן, ניתן ליווי פרטני בשת"פ עם הסיוע המשפטי, עמותת יחדיו ועת לדעת להתמודדות עם חובות קיימים.

בנושא של השתלבות בשוק העבודה והכשרות, ניתן מענה לכלל הצעירים שמלווים בתוכנית יתד.

1. נוסמים לרווחה- לא היה שינוי בגודל התכנית ברשויות הבדואיות.
2. חדיג'ה -1,163,000 ₪
3. נשים רוקמות חלום- 870,000 ₪

• לפי המלצה 72 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "הרחבת המענים לילדים ונוער בסיכון"

נפתחו 12 מט"לים- מרכזי טיפול לנערים, 1 מעגל בנים- מרכז טיפול לנערים, 7 בתים חמים לנערות בסיכון ו-1 מרכז יום לנערות ברשויות הבדואיות. יש גידול של כ-20% בפיתוח מענים לילדים ונוער בחברה הבדואית.

2017	2018	2019	2020	2021
₪32,848,328	₪35,267,237	₪44,518,088	₪51,207,055	₪53,107,249

• לפי המלצה 73 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "איוש התקנים ביחידות הסיוע לצד בית הדין השרעי ובית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע"

פורסם מכרז לאיוש תקן במחלקת הסיוע המשפטי בבית הדין השרעי, מתקיימים ניסיונות לאייש את התקן ונבחנים מועמדים פוטנציאליים.

- לפי המלצה 74 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "פיתוח מנהיגות מקומית והרחבת מרכזי גישור קהילתיים לצורך הגברת המודעות להשלכותיה השליליות של הפוליגמיה"

מרכזי הגישור בשלב זה לא נמצאו מתאימים. הפעילות נעשית באמצעות מנהלי הנפה אשר נמצאים בשיח שוטף עם המנהלים, ונעשית חשיבה על דרכי התמודדות עם הפוליגמיה בצורה גלויה ובצורה סמויה.

- לפי המלצה 75 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "מעטפת ארגונית לרשויות הבדואיות על מנת לקדם תוכניות לצמצום הפוליגמיה"

לא נמצאו המשאבים להקמת צוות זה.

- לפי המלצה 78 בדו"ח ההמלצות, הומלץ למשרד על "מענה למועצות האזוריות"

במועצה אזורית נווה מדבר הוקמה מחלקת רווחה בתוך היישוב אבו-תלול, בנוסף לארבעת השלוחות שנפתחו ביישובי המועצה. כמו כן, ב-2 המועצות האזוריות ממומנים כל צרכי שירותי הרווחה, ב-100% ע"ח המדינה, כולל 2 רכבי שטח לכל אחת מ-2 הרשויות, ובמועצה אזורית נווה מדבר אף נרכשה ומתוחזקת ניידת רווחה. סוגיית התשתיות וההסדרה מטופלת על ידי הרשות להסדרת הבדואים, אשר בודקת הקמת מוקדי שירותים במספר מקומות בפזורה שיכללו גם שירותי רווחה.